SANT MAGÍ A LA ROSASSA DE LA FAÇANA NORD DE SANTA MARIA DE CERVERA

Esther Balasch

La façana nord de l'església de Santa Maria de Cervera acull una magnífica rosassa configurada per vint-i-un lòbuls, a més de l'òcul central, que acullen vitralls amb un acurat desplegament de personatges vinculats, alguns, amb el grup de l'apostolat; de l'escena de l'Anunci a Maria; i també hi és present Maria Magdalena portadora del pot dels ungüents amb que la identifiquem, diferenciant l'atribut del que porta l'evangelista Sant Joan, portador en aquest cas, del calze que l'identifica. Els quatre tetramorfs presideixen els extrems de la rosassa que, si la convertim momentàniament amb esfera de rellotge, estan ubicats a les hores corresponents a les deu, les dues, les cinc i les vuit: així localitzem l'àliga de Sant Joan; home de Sant Mateu; lleó de Sant Marc i bou de Sant Lluc. Cal ressaltar la presència de sants que els podem identificar mercès als detalls que ens ho permeten, com Sant Martí amb atributs de pelegrí, Sant Llorenç amb la graella i Sant Magí portador d'un llarg pal.

Una rosassa formada per tres cercles concèntrics. El central amb la presència de la Mare de Déu; el segon cercle acull 7 lòbuls i, finalment, el tercer conformat per 14 lòbuls. En un d'ells hi localitzem la imatge que nosaltres creiem ser Sant Magí com una preferència destacada del culte que va tenir el sant a la vila de Cervera. Figures, totes elles, que es resolen en forma de bustos i porten els elements identificatius propis de la seva iconografia.

Un vitrall ubicat al lòbul de la rosassa de la façana nord, obra de Nicolau de Maraya, documentat al territori de 1391 a 1432, un vitraller amb una personalitat i una trajectòria professional ben fixada al nostre territori i especialment a l'església parroquial de Santa Maria. Una obra, la d'aquest vitraller, que se situa dins dels corrents artístics del gòtic internacional. Nicolau de Maraya és en el món del vitrall allò que Lluís Borrassà ha estat en el món de la pintura gòtica

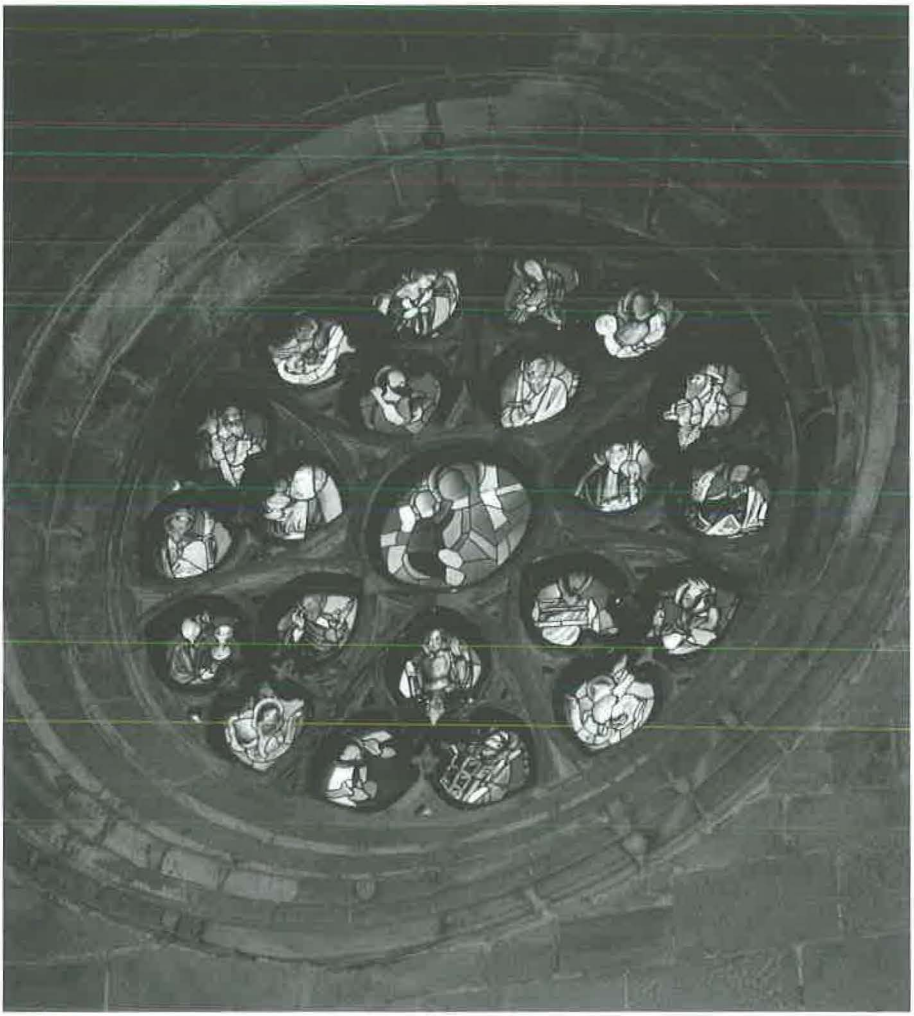

Fotografia d'Anton Pedrós.

catalana, un Lluís Borrassà que també deixà la seva empremta a Santa Maria.

Un temple, el de Santa Maria, que dóna culte als sants, i pel que fa al tema de la vitralleria, la seva presència és molt important. De fet, el culte als sants és un dels elements més destacats de la religiositat popular en la que els fidels en l'època medieval varen donar culte a Sant Magí. És en el camp de la imatgeria popular en la que els sants eren presents en la vida dels membres de la comunitat, i amb el baptisme es posava al neòfit sota la protecció d'un

Fotografia d'Anton Pedrós.

sant, a l'igual que la comunitat amb el patrocini de l'església, o la vila sota la protecció d'un sant patró. Els sants com a intercessors guiaven als fidels i mitjançant la religió, l'home ha fet front a les frustracions i a l'atzarositat de la vida. Amb el culte als sants i als màrtirs les comunitats s'apleguen al seu entorn com una manifestació i testimoni de fe per tal de fer front a les males collites, a la sequera i a la manca d'aigua per abeurar els animals, sense deixar de banda les pròpies comunitats.

Una imatge, la de Sant Magí, que es resol seguint el mateix esquema que la resta del conjunt, és a dir, en forma de bust. Un sant que dirigeix l'esguard cap a la dreta i amb la barbeta lleugerament inclinada cap amunt. Una imatge que queda vigorosament ressaltada pel fons blau de l'escenari pràcticament pla, tot fent ressò de l'àmbit celestial. Un sant que vesteix túnica d'escot rodó, de color verd i, per sobre un ample mantell que reposa sobre llurs espatlles. En la part inferior es divisa un llibre. El sant és coronat amb el nimbe circular, que n'és el seu signe de santedat, duu el cabell curt, ros i rinxolat. Amb la seva

mà esquerra sosté un llarg bastó amb el qual la tradició el fa ser la seva *font* de miracle.

Un culte, el de Sant Magí, força viu i present a Cervera que sens dubte arrenca a la baixa edat mitja i que avui és el símbol i signe de la religiositat popular que ha esdevingut en el transcurs del temps una festa ja tradicional. Una manifestació de culte intermitent que s'emmarca amb les peregrinacions, el culte als sants i les romeries, com esdevé cada 19 d'agost en record de la festivitat del Sant. En honor a Sant Magí, s'engalanen els fidels, els carrers, els animals i les cavalcades, tot repartint aquella aigua miraculosa de Sant Magí de la Brufaganya per tota la vila. Aigua portada en càntirs i cantiretes que, juntament a les aromes espargides del boix i de l'espígol, defineixen un món de cultura popular per a un propòsit de memòria històrica en record de temps passats.

Pel que fa a la presència del personatge que nosaltres creiem identificar amb Sant Magí, aquest presideix la rosassa del temple i ocupa un dels lòbuls just a tocar de Sant Jaume i de sant Bartomeu -a les tres de l'esfera del rellotge-. Un Sant Magí que enllaça perfectament amb el culte a la vila de Cervera i què millor que deixar-ne constància a l'església parroquial, tot i tenir anys a venir, una capella dedicada exclusivament al seu culte i que deu els seus orígens a la mancança d'aigua que ha patit en el transcurs del temps la vila de Cervera. I, davant d'aquesta mancança, s'erigeix tot un món de ritual dedicat al culte a Sant Magí del que vosaltres en manteniu la seva memòria.